

УДК 636.598:636.082

Г. М. СЕДЛЮ, доктор сільськогосподарських наук, член-кореспондент НААН

М. Д. ПЕТРІВ, кандидат сільськогосподарських наук

Л. Я. СЛОБОДА, **Н. М. ЗАГОРЕЦЬ**, **Г. В. ТЕСАК**, **М. М. ХОМИК**,
наукові співробітники

Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН

вул. Грушевського, 5, с. Оброшино Пустомитівського р-ну

Львівської обл., 81115, e-mail: inagrokarpat@gmail.com

ЗАБІЙНІ ПОКАЗНИКИ МОЛОДНЯКУ ОБРОШИНСЬКИХ ГУСЕЙ ПРИ РОЗВЕДЕННІ “В СОБІ”

Наведено забійні, морфологічні та хімічні показники м'яса молодняку оброшинських гусей. Дослідженнями встановлено, що продуктивність була вищою у молодняку, отриманого від помісних оброшинських білих гусей.

Ключові слова: *гуси, динаміка живої маси молодняку, передзабійна та забійна маса, м'ясна продуктивність, довжина тулуба, кіля і плюсни.*

Враховуючи специфіку народного господарства України, гусівництво має значну питому вагу у виробництві пташиного м'яса і потребує більш детальної уваги при розробці селекційних програм і технологій.

Основними чинниками, що впливають на кількісні і якісні показники вирощування водоплавної птиці, є генетика і селекція, умови утримання та годівлі, технологія і обладнання, контроль та профілактика захворювань птиці.

У даний час є велика потреба в породах, добре пристосованих до місцевих умов утримання, з високою інтенсивністю росту та

© Седіло Г. М., Петрів М. Д., Слобода Л. Я.,
Загорець Н. М., Тесак Г. В., Хомик М. М., 2014

Передгірне та гірське землеробство і тваринництво. 2014. Вип. 56 (II).
добрими відгодівельними якостями [1]. Створення нових порід високопродуктивної птиці неможливе без використання генетичної розмаїтості, властивої різним породам. Інтенсивна селекція за основними продуктивними показниками обов'язково призводить до ослаблення ознак, які характеризують фізіологічний стан птиці, її життєздатність. В процесі спеціалізованої селекції посилюються депресивні явища.

Отже, потрібно зберігати резерв спадкової мінливості – генофонд, з якого можна періодично брати генетичний матеріал, котрий втрачається в процесі інтенсивної селекції у спеціалізованих порід. Вивчення специфіки відтворення порід у комплексі з ознаками продуктивності дозволить простежити процеси, які призводять до депресії ознак, і удосконалити прийоми відтворення генофонду сільськогосподарської птиці [3].

Для поліпшення стану справ у даній галузі виникла потреба вдосконалити племінні та продуктивні якості оброшинських сірих та білих гусей шляхом ввідного схрещування з породами аналогічного напрямку продуктивності. Виконання даної роботи дозволило не лише зберегти цінні якості вихідного поголів'я, але й одержати нові поєднання господарсько корисних ознак і тим самим забезпечити конкурентоспроможність галузі в сучасних умовах.

Для удосконалення оброшинських сірих гусей в напрямі подальшого підвищення їх м'ясної продуктивності провели схрещування з великою сірою породою гусей, а для поліпшення м'ясних якостей оброшинських білих гусей – з гусьми породи легарт.

У 2013 р. нашим завданням було удосконалити племінні та продуктивні якості оброшинських сірих і білих гусей при розведенні “в собі”.

Дослідження проводили в лабораторії дрібного тваринництва ІСГКР НААН та ДП ДГ “Миклашів”.

Селекційну роботу, спрямовану на закріплення стандартних для кожної породної групи ознак, проводили шляхом індивідуально-масового відбору. Перед початком племінного періоду самці та самки всіх породних груп були індивідуально оцінені за екстер'єром, типовістю оперення, живою масою. Протягом продуктивного періоду на груповому рівні проведено облік несучості, заплідненості, виводимості яєць, виводу молодняку. В добовому віці проведено жорсткий відбір гусенят за екстер'єром. У процесі вирощування гусенят з живою масою, меншою від середнього значення у стаді, у 9

та 26-тижневого віці було вибракувано. При цьому за зовнішніми ознаками було проведено відбір гусей з добре розвинутими м'ясними формами за відсутності у них дефектів екстер'єру та визначено проміри статей тіла, асоційовані з м'ясними формами, а також було враховано збереженість молодняка до 9-тижневого віку.

З поголів'я гусей сформовано чотири групи птиці, по 100 голів у кожній, які на період парування та яйцекладки (з січня до травня) утримувалися роздільно із забезпеченням належного рівня годівлі та режиму утримання.

Молодняк, починаючи з одностатевих віку, був помічений і поставлений на роздільне вирощування згідно з генотипом. Годівлю до 3-тижневого віку здійснювали спецкомбікормом.

1. Схема досліді

♀	I група	II група	III група	IV група
	♂	ОС (ОС x ВС) ♂	ОБ (ОБ x легарт) ♂	ОС ♂
ОС (ОС x ВС) ♀	X			
ОБ (ОБ x легарт) ♀		X		
ОС ♀			X	
ОБ ♀				X

Примітка: ОС – оброшинська сіра, ОБ – оброшинська біла, ОС ♀ x ВС ♂, ОБ ♀ x легарт ♂ – помісі першого покоління.

Селекційно-племінну роботу проводили з використанням інструментальних методів та найновіших рекомендацій щодо застосування фізіолого-біохімічних маркерів з оцінки господарсько корисних ознак, контролю екстер'єрних показників та методів варіаційної статистики.

Вивчення росту і розвитку гусей на різних стадіях онтогенезу дає змогу отримати найбільш інформативні показники племінних і продуктивних якостей птиці.

Вивчення м'ясних якостей є важливим для характеристики продуктивності гусей. При дослідженні взаємозв'язку між забійними якостями і масою м'язів, жиру і костей в тушках гусей встановлено, що вміст м'язів у тушках птиці найбільшою мірою корелює з масою тушки, грудних м'язів, грудини і обхватом грудної клітки [2]. Вміст кісток у тушці залежить від маси гуски, довжини плеча, передпліччя і гомілки. Основний ріст м'язів у гусей завершується у 8–9-тижневого

віці. Після досягнення цього віку в тушці птиці відбувається накопичення жиру і збільшення шкіри з підшкірним жиром [4]. Для вивчення м'ясних якостей ми провели забій птиці у 9-тижневому віці та визначили морфологічний склад тушки, який має значення при дослідженні інтер'єрних та м'ясних особливостей гусей.

Нашими дослідженнями встановлено, що жива маса дорослої птиці на початок яйцекладки становила: самки ОС – 6,25 кг, ОБ – 6,35, ОС (ОС х ВС) ♀ – 6,45, ОБ (ОБ х легарт) ♀ – 6,5; самці ОС – 7,15 кг, ОБ – 7,35, ОС (ОС х ВС) ♂ – 7,45, ОБ (ОБ х легарт) ♂ – 7,50 кг.

Одним з показників життєздатності молодяку гусей є його збереженість за період вирощування. З одержаних даних видно, що збереженість молодяку у I групі була кращою і становила 92 %, у II – 91,8 %, у III – 87 %, а у IV – 89 %.

2. Динаміка живої маси гусенят, кг

Група	Вік гусей				
	1 доба	4 тижні	9 тижнів	12 тижнів	21 тиждень
Самці					
I	0,101 ± 0,016	1,78 ± 0,12	4,32 ± 0,23	5,00 ± 0,26	5,37 ± 0,26
II	0,104 ± 0,020	1,84 ± 0,15	4,61 ± 0,24	5,37 ± 0,24	5,81 ± 0,26
III	0,103 ± 0,014	1,58 ± 0,13	4,05 ± 0,25	5,01 ± 0,29	5,31 ± 0,20
IV	0,100 ± 0,021	1,53 ± 0,13	3,90 ± 0,27	4,71 ± 0,25	5,01 ± 0,27
Самки					
I	0,098 ± 0,011	1,76 ± 0,14	3,84 ± 0,27	4,63 ± 0,23	5,08 ± 0,24
II	0,099 ± 0,019	1,81 ± 0,15	4,16 ± 0,26	4,98 ± 0,25	5,46 ± 0,27
III	0,097 ± 0,023	1,47 ± 0,14	3,67 ± 0,27	4,60 ± 0,27	4,75 ± 0,28
IV	0,097 ± 0,017	1,43 ± 0,13	3,59 ± 0,22	4,25 ± 0,23	4,59 ± 0,23

За даними наших досліджень, маса гусенят (табл. 2) в першу добу суттєво не відрізнялася. Достовірну різницю в живій масі було відзначено у 4-тижневому віці на користь самців II групи, які на 20,26 % переважали самців IV групи, а самки II групи мали вищі показники порівняно з самками IV групи на 26,57 %. У 9-тижневому віці зберігалася така ж тенденція – самці II групи на 18,20 % переважали самців IV групи, а в самок II групи ці показники були на 15,8 % більшими ніж у самок IV групи. Найбільш інтенсивний ріст гусей всіх груп спостерігали в перші два місяці постембріонального розвитку, в подальшому цей показник різко знижувався до мінімальних величин у період статевої зрілості.

Для більш повної характеристики процесів росту і розвитку гусей в різні вікові періоди було проведено виміри статей їх тіла. В своїй роботі ми використовували такі основні проміри статей тіла, як обхват грудей, довжина тулуба, кіля і плюсна. У всі вікові періоди гусенята II групи переважали своїх ровесників за даними показниками. Дані вимірювань наведено в табл. 3.

3. Проміри основних статей тіла, см

Група	Стать	Обхват грудей	Довжина		Гомілка	Плюсна
			тулуба	кіля		
1-ша доба						
I	самці	11,7 ± 0,14	11,1 ± 0,20	2,4 ± 0,19	5,0 ± 0,15	3,7 ± 0,17
	самки	10,2 ± 0,15	10,5 ± 0,11	2,3 ± 0,12	4,6 ± 0,18	3,5 ± 0,10
II	самці	12,0 ± 0,12	11,6 ± 0,17	2,6 ± 0,10	5,1 ± 0,20	3,9 ± 0,15
	самки	10,8 ± 0,16	10,9 ± 0,14	2,5 ± 0,19	4,8 ± 0,14	3,9 ± 0,16
III	самці	11,8 ± 0,18	11,4 ± 0,17	2,5 ± 0,19	5,1 ± 0,14	3,8 ± 0,22
	самки	10,4 ± 0,19	10,2 ± 0,13	2,3 ± 0,19	4,7 ± 0,13	3,7 ± 0,15
IV	самці	11,0 ± 0,20	9,9 ± 0,11	2,0 ± 0,13	4,7 ± 0,11	3,6 ± 0,21
	самки	9,9 ± 0,21	9,8 ± 0,16	2,1 ± 0,15	4,3 ± 0,22	3,4 ± 0,12
4 тижні						
I	самці	28,1 ± 0,18	29,5 ± 0,19	9,9 ± 0,16	11,5 ± 0,14	8,6 ± 0,12
	самки	27,9 ± 0,16	28,0 ± 0,14	9,0 ± 0,13	11,4 ± 0,20	8,6 ± 0,13
II	самці	28,5 ± 0,13	29,7 ± 0,12	10,3 ± 0,13	14,1 ± 0,16	9,0 ± 0,12
	самки	28,5 ± 0,21	28,3 ± 0,19	9,2 ± 0,15	12,8 ± 0,22	9,1 ± 0,15
III	самці	28,4 ± 0,15	29,6 ± 0,12	10,0 ± 0,17	12,0 ± 0,11	8,6 ± 0,13
	самки	27,5 ± 0,13	27,8 ± 0,16	9,1 ± 0,17	11,1 ± 0,18	8,8 ± 0,16
IV	самці	27,9 ± 0,14	28,9 ± 0,11	9,5 ± 0,15	12,0 ± 0,21	8,2 ± 0,21
	самки	27,1 ± 0,19	27,5 ± 0,20	8,1 ± 0,12	10,6 ± 0,14	7,9 ± 0,24
9 тижнів						
I	самці	39,3 ± 0,14	33,6 ± 0,14	12,8 ± 0,13	14,9 ± 0,29	9,2 ± 0,19
	самки	37,4 ± 0,19	31,2 ± 0,13	12,0 ± 0,18	14,2 ± 0,16	8,9 ± 0,12
II	самці	39,9 ± 0,15	34,4 ± 0,10	13,6 ± 0,11	15,8 ± 0,21	10,9 ± 0,20
	самки	38,4 ± 0,20	32,2 ± 0,22	13,0 ± 0,13	14,6 ± 0,23	9,6 ± 0,14
III	самці	38,7 ± 0,12	32,4 ± 0,12	12,6 ± 0,14	14,4 ± 0,26	8,7 ± 0,23
	самки	37,2 ± 0,22	30,9 ± 0,18	12,2 ± 0,14	14,5 ± 0,12	8,8 ± 0,17
IV	самці	38,0 ± 0,11	32,2 ± 0,15	12,1 ± 0,12	14,2 ± 0,23	8,4 ± 0,21
	самки	36,5 ± 0,24	31,1 ± 0,25	11,5 ± 0,16	13,2 ± 0,20	8,6 ± 0,21

У 9-тижневому віці самці II групи мали вищі показники від самців IV групи за обхватом грудей на 10,5 %, за довжиною тулуба на 6,83 %, за довжиною кіля на 12,39 %, за промірами гомілки та плюсни на 11,26 % і 12,97 %. Самки II групи за обхватом грудей переважали ровесниць IV групи на 5,20 %, за довжиною тулуба – на 3,53 %, за довжиною кіля – на 13,4 %. Проміри гомілки та плюсни у самок II групи були вищі порівняно з самками IV групи на 10,6 % і 11,62 %. Така ж тенденція зберігалася і у помісних сірих гусей (I група) порівняно з сірими гусьми (III група).

Для більш повної характеристики продуктивних якостей гусей у 9-тижневому віці був проведений забій, в результаті якого визначено морфологічний склад тушок (табл. 4).

4. Результати забою гусей підслідних груп у 9-тижневому віці

Групи гусей	Передзабійна жива маса, г	Маса патраної тушки, г	Забійний вихід, %	Маса їстівних частин тіла, г	Вихід їстівних частин тіла, %
Самці					
I	4430 ± 35	2991 ± 45	66,0	2726 ± 29	59,4
II	4590 ± 31	3001 ± 39	65,4	2727 ± 32	60,2
III	4090 ± 43	2535 ± 30	62,0	2315 ± 41	56,6
IV	4320 ± 30	2868 ± 25	66,4	2506 ± 39	58,0
Самки					
I	3940 ± 45	2435 ± 35	61,8	2240 ± 27	56,8
II	4152 ± 49	2690 ± 30	64,8	2448 ± 19	58,9
III	3890 ± 30	2434 ± 43	62,6	2196 ± 23	56,3
IV	3720 ± 25	2200 ± 30	59,1	2042 ± 30	54,9

Аналізуючи дані забою, слід відзначити, що гуси II групи за всіма показниками переважали гусей інших груп:

- передзабійна жива маса: самців – 4590 г, самок – 4152 г;
- маса патраної тушки: самців – 3001 г, самок – 2690 г;
- забійний вихід: у самців – 65,4 %, у самок – 64,8 %;
- маса їстівних частин: самців – 2726 г, самок – 2448 г;
- вихід їстівних частин: у самців – 60,2 %, самок – 58,9 %.

За показниками передзабійної живої маси помісні білі самці (II група) переважали ровесників з IV групи на 6,25 %, а помісні сірі самці переважали ровесників з III групи за цим показником на 8,31 %. Маса патраної тушки самців II групи становила 3001 г, що на 4,63 % більше

ніж самців IV групи, а самці I групи переважали самців III групи за цим показником на 17,9 %.

Вихід їстівних частин (табл. 4) у молодняку дослідних груп був досить високий, але найбільшим цей показник був у II групі (у самців він становив 60,2 %, самок – 58,9 %).

Для характеристики м'ясних якостей птиці ми провели хімічний аналіз м'яса в 9-тижневому віці (табл. 5).

5. Хімічний склад грудних і стегнових м'язів гусей у 9-тижневому віці, % до сирової маси

Група	Вода	Суха речовина	Протеїн	Жир	Зола
Грудні м'язи					
I	73,07	26,93	19,49	6,20	1,24
II	71,96	28,04	20,30	6,54	1,20
III	72,12	27,88	19,84	6,72	1,32
IV	73,26	26,74	19,52	5,94	1,28
Стегнові м'язи					
I	73,60	27,40	20,14	6,10	1,16
II	72,31	29,69	20,68	7,70	1,31
III	71,71	28,29	20,30	6,20	1,19
IV	73,00	27,00	19,85	6,00	1,15

Одержані дані свідчать, що найбільш інтенсивне нагромадження сухих речовин у грудних м'язах до 9-тижневого віку відбувається у гусей II і III групи. Аналогічну картину спостерігали і у стегнових м'язах. Нагромадження протеїну в досліджуваних м'язах гусей як основного показника якості м'яса проходило за загальною закономірністю. Найвищим він був у грудних і стегнових м'язах самців і самок II групи. За вмістом жиру і золи в тушках дослідних груп достовірної різниці не виявлено.

Висновки. Внаслідок проведеної селекційно-плеємінної роботи встановлено:

- у чотиритижневому віці було відзначено достовірну різницю у живій масі молодняку на користь гібридних самців II групи, які на 20,26 % переважали самців IV групи;

- показники промірів статей тіла (обхват грудей, довжина тулуба, кіля і плюсни) були вищими в самців II групи;

- за результатами забою визначено, що помісні оброшинські білі гуси переважали ровесників за передзабійною живою масою, масою потрошеної тушки і масою їстівних частин тіла;

- найбільш інтенсивне нагромадження сухих речовин у грудних і стегових м'язах до 9-тижневого віку відбувається у помісних білих гусей.

Список використаної літератури

1. Богенфюрст Ф. Значение разведения водоплавной птицы в мировой экономике и Венгрии / Ф. Богенфюрст // Птахівництво : міжвід. темат. наук. зб. (III Укр. конф. по птахівництву з міжнар. участю). – 2001. – Вип. 51. – С. 486–502.

2. Ковацкий Н. С. Разводите гусей / Н. С. Ковацкий, В.В. Мамаев. – М. : Агропромиздат, 1991. – 48 с.

3. Мельник В. Ринок водоплавної птиці / В. Мельник // Наше птахівництво. – 2012. – № 2. – С. 4–7.

4. Раттер Я. С. Гуси и утки. Руководство по разведению и содержанию / Я. Раттер. – М. : АСТ : Аквариум Принт, 2011. – 416 с.

Отримано 01.09.2014